

Opinnäytetyö (AMK)

Liiketalous

2022

Noora Erelä

Yrityksen X kannattavuuden arviointi tunnusluvulla

Opinnäytetyö (AMK) | Tiivistelmä

Turun ammattikorkeakoulu

Liiketalous

2022 | 41 sivua

Noora Erelä

Yrityksen X kannattavuuden arviointi tunnusluvuilla

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia toimeksiantajayrityksen kannattavuutta tunnusluvuilla tilikausien 2019–2021 ajalta. Tarkoituksena oli antaa yrityksen johdolle analyysi yrityksen toiminnan kannattavuudesta tarkastelujaksolta, jotta toiminnan kehittämistä voidaan arvioida yrityksen sisällä.

Opinnäytetyöhön valittiin määrällinen tutkimusmenetelmä. Tutkimusaineistona olivat yrityksen tuloslaskelmat, taseet, tilinpäätökset ja pääkirjat. Yrityksen toimitusjohtajalta saatiin haastattelulla tiedot yrityksen asettamista tavoitteista. Tuloslaskelmien ja taseiden arvot kirjattiin Exceeliin luotuihin pohjiin, tehtiin oikaisut, laskettiin kannattavuuden tunnusluvut ja analysoitiin tuloksia. Tunnuslukuja vertailtiin Yritystutkimus ry:n määrittämiin ohjearvoihin. Lisäksi tarkastelujakson tilikautia vertailtiin keskenään.

Lopputuloksena voitiin todeta, että tilikaudet 2019 ja 2021 ovat olleet kannattavia kannattavuuden tunnusluvuilla mitattuina, mutta tilikausi 2020 ei ole ollut kannattava, koska silloin oli tehty isot poistot tilikauden 2019 koneinvestointien takia. Yrityksen toimitusjohtaja voi verrata tilikausien toimia analyysiin ja pyrkiä jatkossa tunnistamaan kannattavat toimenpiteet.

Asiasanat:

Tilinpäätös, kannattavuus, tunnusluvut

Bachelor's Thesis | Abstract

Turku University of Applied Sciences

Business

2022 | 41 pages

Noora Erelä

Assessing profitability of company X with key figures

The objective of this thesis was to study the profitability of the case company during the fiscal years 2019–2021 using the key figures. The purpose was to provide the company management with a profitability analysis of company's operations in order to evaluate the development of operations within company.

A quantitative research method was chosen for the thesis. The research data included the company's profit and loss statements, balance sheets, financial statements, and general books. By interview, the CEO of the company obtained information about the goals set by the company. The values of income statements and balance sheets were recorded in Excel, adjustments were made, profitability ratios calculated and results analyzed. The key figures were compared with guide values determined by Yritystutkimus ry. Moreover, comparisons were made between the financial periods of the period considered.

As a result, the 2019 and 2021 financial years have been profitable as measured by profitability ratios, but the 2020 financial year has not been profitable since remarkable depreciation had been done due to the machinery investments in FY2019. The CEO of the company can compare the actions of the financial years with the analysis and seek to identify profitable measures in the future.

Keywords:

Financial statements, profitability, key figures

Sisältö

1 Johdanto	6
2 Tilinpäätös	8
2.1 Tuloslaskelma	9
2.2 Tase	10
3 Kannattavuus ja kannattavuuden tunnusluvut	12
3.1 Tuloslaskelmasta laskettavat tunnusluvut	12
3.2 Pääoman tuottoa tarkastelevat tunnusluvut	16
4 Työssä käytetty menetelmä	20
5 Kannattavuusanalyysi yritys X	21
5.1 Yrityksen tuloslaskelmasta laskettavat tunnusluvut	21
5.2 Yrityksen pääoman tuottoa tarkastelevat tunnusluvut	26
5.3 Yhteenvedo tuloksista ja tilikausista	29
6 Lopuksi	31
Lähteet	33

Liitteet

Liite 1. Kululajikohtaisen tuloslaskelman kaava

Liite 2. Kululajikohtaisen tuloslaskelman tilinpäätösanalyysi

Liite 3. Taseen kaava

Liite 4. Taseen tilinpäätösanalyysi

Kaavat

Kaava 1. Myyntikate & myyntikate-% (Yritystutkimus ry 2017,63). 13

Kaava 2. Käyttökate & käyttökate-% (Yritystutkimus ry 2017, 64). 14

Kaava 3. Liiketulosprosentti (Yritystutkimus ry 2017, 64).	14
Kaava 4. Nettotulos & nettotulos-% (Yritystutkimus ry 2017, 65).	15
Kaava 5. Rahoitustulos ja rahoitustulos-% (Yritystutkimus ry 2017, 65).	16
Kaava 6. Kokonaispääoman tuotto-% (Yritystutkimus ry 2017, 66).	17
Kaava 7. Sijoitetun pääoman tuotto-% (Yritystutkimus ry 2017, 67).	18
Kaava 8. Oman pääoman tuotto-% (Yritystutkimus ry 2017, 68).	19

Kuviot

Kuvio 1. Yrityksen X myyntikate ja myyntikate-%.	22
Kuvio 2. Yrityksen X käyttökate ja käyttökate-%.	23
Kuvio 3. Yrityksen X liiketulos ja liiketulos-%.	24
Kuvio 4. Yrityksen X nettotulos ja nettotulos-%.	25
Kuvio 5. Yrityksen X rahoitustulos ja rahoitustulos-%.	26
Kuvio 6. Yrityksen X kokonaispääoman tuotto-%.	27
Kuvio 7. Yrityksen X sijoitetun pääoman tuotto-%.	28
Kuvio 8. Yrityksen X oman pääoman tuotto-%.	29

Taulukot

Taulukko 1. Kululajikohtaisen tuloslaskelman kaava (Yritystutkimus ry 2017, 13–14).	35
Taulukko 2. Kululajikohtaisen tuloslaskelman tilinpäätösanalyysi (Yritystutkimus ry 2017, 15).	37
Taulukko 3. Taseen kaava (Yritystutkimus ry 2017, 28–29).	39
Taulukko 4. Taseen tilinpäätösanalyysi (Yritystutkimus ry 2017, 30).	41

1 Johdanto

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia toimeksiantajayrityksen X kannattavuutta tunnuslukujen valossa kolmen tilikauden ajalta. Kannattavuuden arviointiin hyödynnetään tunnuslukuja, koska opinnäytetyön tekijä on kiinnostunut tilinpäätösanalyysistä ja haluaa oppia niistä lisää. Tekijä työskentelee tilitoimistossa kirjanpitäjänä ja opinnäytetyön aihe tukee tekijän työelämää.

Toimeksiantajasta käytetään tässä työssä nimeä yritys X, koska yrityksen nimeä ei ole haluttu julkaistavan. Yritys on kuljetusalalla toimiva mikroyritys, joka työllistää tällä hetkellä kaksi henkilöä. Yritys toimii pääasiassa Varsinais-Suomen alueella.

Toimeksiantajan toimitusjohtajan on ollut hankala hahmottaa yrityksen kannattavuutta, koska hänen tietotaitonsa ei riitä tarkastelemaan kannattavuutta eri näkökulmista. Toiminnan kehittämisen suunnittelu ja muutostarpeiden arviointi on ollut haastavaa, koska aiempia tilikausia ei ole kyetty itse analysoida. Yritykselle ei ole aiemmin teetetty kannattavuusanalyysia.

Opinnäytetyö koostuu teoriaosuudesta, opinnäytetyön menetelmästä, yrityksen tunnuslukuihin perustuvasta kannattavuusanalyysistä ja loppusanoista. Teoriaosuudessa kerrotaan, mistä tilinpäätös koostuu, tuloslaskelmasta, taseesta ja kannattavuuden tunnusluvuista. Teoriaosuudessa on mukana tilinpäätös, tuloslaskelma ja tase, koska ne ovat olennainen osa kannattavuuden tunnuslukujen laskemista. Analyysia varten tarvitaan tietoja tilinpäätöksestä ja tuloslaskelma sekä tase pitää oikaista ennen tunnuslukujen laskemista. Teoriaosuudessa on käytetty apuna muun muassa Yritystutkimus ry:n kirjaa Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi ja Alma Talent Oy:n tunnuslukuopasta. Opinnäytetyön menetelmässä kerrotaan, miten tämä opinnäytetyö tehtiin. Yrityksen X kannattavuusanalyysissä perehdytään yrityksen laskettuihin tunnuslukuihin ja niiden tuloksiin valitulta tarkastelujaksolta. Yrityksen kirjanpidon oikeellisuus on avainasemassa, jotta tunnusluvut saadaan laskettua oikein. Kannattavuusanalyysissä on käytetty apuna Yritystutkimus ry:n antamia ohjeita tunnusluvuille. Lisäksi analysoidaan kevyesti tilikausien liikevaihtoa ja kulurakennetta. Loppusanoissa kootaan

yhteen se, miksi työ on tehty, mitä tehtiin, mitä saatiin tuloksiksi ja mitä jatkossa voisi tehdä.

Opinnäytetyön tavoitteena on vastata kysymyksiin: Onko yrityksen X toiminta kannattavaa? Miten yrityksen X toiminta on kehittynyt kolmen tilikauden ajalla? Tavoitteena on antaa toimeksiantajalle tietoa yrityksen kannattavuudesta, jotta yrityksen toimintaa voidaan kehittää. Toimeksiantaja voi peilata analyysin tuloksia tilikausien toimiin ja löytää toiminnasta kannattavat ja kannattamattomat toimet.

2 Tilinpäätös

”Tilinpäätöksen tulee antaa oikea ja riittävä kuva toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta olennaisuusperiaatteen mukaisesti ottaen huomioon kirjanpitovelvollisen harjoittaman toiminnan laatu ja laajuus” (Kirjanpitolaki 3:2).

Tilinpäätös laaditaan jokaiselta tilikaudelta ja sen on oltava valmiina, eli allekirjoitettuna, neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä (Tomperi 2011, 104). Yrityksen tilikausi on yleensä 12 kuukauden mittainen jakso, jolta yrityksen liiketoiminnan tulos selvitetään. Tilikausi voi myös olla pidempi tai lyhyempi esimerkiksi liiketoimintaa aloitettaessa tai päätettäessä. Tilikausi voi kuitenkin olla enintään 18 kuukauden mittainen jakso, mutta jakson lyhyydelle ei ole asetettu mitään rajaa. (Tomperi 2011, 12.)

Osakeyhtiön tilinpäätöksen laadintaa ohjaavat erinäiset lait ja säädökset sekä hyvä kirjanpito tapa. Ohjaavia säännöksiä ovat muun muassa kirjanpitolaki, kirjanpitoasetus, pien- ja mikroyritysasetus, kirjanpitolautakunnan yleisohjeet ja lausunnot, osakeyhtiölaki, sekä muut toimialakohtaiset lait. (Hämäläinen 2020, 25–26.)

Tilinpäätöksessä liiketoiminnan tulosta esitetään tuloslaskelman ja sen liitteiden muodossa. Taloudellista asemaa taas esitetään taseen ja sen liitteiden muodossa. Lisäksi tiettyjen kirjanpitolain asettamien ehtojen täytyessä, koskien kirjanpitovelvollista, tulee yrityksen laatia myös toimintakertomus, josta käy ilmi toiminnan kehittyminen, tuloksellisuus, riskit, epävarmuustekijät, taloudellinen tilanne ja tiettyjä kirjanpitolain määrittämiä tunnuslukuja. Tilinpäätöksessä on esitettävä kirjanpitoasetuksen (1339/1997 KPA) tai pien- ja mikroyritysasetuksen (PMA) mukaisia liitetietoja, jotta liiketoiminnan tulosta ja yrityksen taloudellista asemaa voidaan arvioida. (Hämäläinen 2020, 18–19.) Mikäli kyseessä on suur-yritys tai yleisen edun kannalta merkittävä yhteisö, tulee tilinpäätöksessä esittää myös rahoituslaskelma (Hämäläinen 2020, 25).

Tilinpäätöksen perusteella tehdään päätöksiä varojen jaosta, luottopäätöksestä, johtamisesta ja yrityksen tulevaisuuden arviosta. Tilinpäätöstä hyödynnetään myös veroilmoitusta laadittaessa. (Hämäläinen 2020, 17–18.)

2.1 Tuloslaskelma

Tuloslaskelma esittää yrityksen tulot ja menot. Tulojen ja menojen perusteella määräytyy tilikauden voitto tai tappio. Tuloslaskelmassa kustannuserien esitysjärjestys on määritetty kirjanpitolainsäädännössä. (Jormakka ym. 2018, 32–33.) Tuloslaskelmaa laadittaessa käytetään yleensä suoriteperusteista kirjaustapaa (Yritystutkimus ry 2017, 12).

Tuloslaskelma voidaan laatia kululaji- tai toimintakohtaisella kaavalla. Mikro- tai pienyritys saa laatia tuloslaskelmansa alkamaan bruttotuloksella liikevaihdon sijaan. Jos pien- tai mikroyrityksen tuloslaskelma alkaa bruttotuloksella, siitä ei voi suoraan tehdä tilinpäätösanalyysia, koska analyysi vaati eriteltyjä tietoja. Tietyt tunnusluvut vaativat myös ennen analyysia tuloslaskelman oikaisun tekemistä. Liitteenä olevassa taulukossa on esitettyä kululajikohtaisen tuloslaskelman rakenne (liite 1), josta näkee, että tuloslaskelma esittää yrityksen tuloksen muodostumisen vähennyslaskumuotoisena (Yritystutkimus ry 2017, 12).

Tuloslaskelma oikaistaan tilinpäätösanalyysia ja tunnuslukuja varten, koska tavoitteena on saada eri vuodet ja yritykset keskenään vertailukelpoiksi. Oikaisut antavat myös yrityksen liiketoiminnasta ja kannattavuudesta oikean kuvan. (Yritystutkimus ry 2017, 18.) Liitteenä olevassa taulukossa on esitettyä tarkemmin kululajikohtaisen tuloslaskelman tilinpäätösanalyysi (liite 2), joka tehdään oikaisujen jälkeen.

Tuloslaskelmaan tehtäviä oikaisuja ovat muun muassa olennaisten tai kertaluontoisten liiketoiminnan muiden tuottojen siirtäminen satunnaisiin tuottoihin ja niiden tulojen hankkimisesta johtuvien kulujen siirtäminen taas vastaavasti satunnaisiin kuluihin. Analyysia varten voidaan tehdä myös palkkakorjaus, jos omistajien ilmeinen työpanos ei vastaa tuloslaskelmaan kirjattua palkkaa. Omistajat voivat

nostaa osinkoja ja henkilöyhtiön omistaja nostaa rahat yksityistilin kautta. Poistojen kirjauksia voidaan myös oikaista, jos ne eivät ole linjassa kirjanpitolautakunnan suositusten kanssa. Tällöin käytetään elinkeinoverolain mukaisia maksimipoistoja. Kurssivoitot ja -tappiot siirretään kurssieroihin. Aiempien tilikausien veronpalautukset tai lisäverot oikaistaan satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin. Laskennalliset verosaamiset ja -velat oikaistaan muihin tuloksen oikaisuihin. (Yritystutkimus ry 2017, 19–26.)

2.2 Tase

Taseesta saadaan selville yrityksen taloudellinen asema tilinpäätöshetkellä. Tase jaetaan vastaavaan ja vastattavaan, kuten liitteessä kolme on esitetty (liite 3). Liitteestä nähdään, että taseen vastaavaa-puolella esitetään liiketoimintaan sitoutuneita pääomia. Ensimmäisenä esitetään hankalimmin rahaksi muutettavat erät, ja vasta sen jälkeen esimerkiksi käteisvarat. Vastattavaa-puoli taseesta kuvaa sitä, miten sitoutuneet pääomat on rahoitettu. Ensin esitetään oma pääoma ja sen jälkeen vieras pääoma. (Yritystutkimus ry 2017, 27.)

Tase oikaistaan tilinpäätösanalyysia varten ja oikaistun taseen tarkoitus on sama kuin oikaistun tuloslaskelman eli antaa oikea ja vertailukelpoinen kuva yrityksen taloudellisesta tilanteesta tilinpäätöshetkellä (Yritystutkimus ry 2017, 31). Taseen tilinpäätösanalyysin rakenne on tarkemmin esitetty liitteessä neljä (liite 4).

Taseeseen tehtäviä oikaisuja ovat muun muassa tuottamattomien kehittämismenojen poistaminen kokonaan taseen vastaavaa-puolelta sekä omasta pääomasta. Arvoton liikearvo poistetaan myös taseen vastaavaa-puolelta sekä omasta pääomasta. Sisäisten osakkeiden tasearvot poistetaan, jos omistetun yrityksen oma pääoma on menetetty. Sisäisiä saamisia oikaistaan vähentämällä lainasaamisia saamisista ja omasta pääomasta, jos osakeyhtiöllä on esimerkiksi vakuudettomia lainasaamisia henkilöomistajiltaan, velallisyhtiön oma pääoma on menetetty tai saamisten takaisinmaksu on epävarmaa. Leasingomaisuutta oikaistaan lisäämällä jäljellä olevat maksut taseen vastaavaa-puolelle omaisuutena ja vastattavaa-puolelle vastuina. (Yritystutkimus ry 2017, 32–37.)

Vaihtuviin vastaaviin tehtäviä oikaisuja ovat tukku- tai vähittäiskauppaa harjoittavan yrityksen valmiiden tuotteiden siirtäminen aineisiin ja tarvikkeisiin. Jos yritys on käyttänyt factoringrahoitusta ja nettokirjaustapaa, sekä luottoriski on edelleen yrityksellä, lisätään käytetty luotto myyntisaamisiin ja velkoihin. Siirtosaamisten osatuloutukset käsitellään osana käyttöpääomaa. (Yritystutkimus ry 2017, 38–40.)

Taseen pääomaan tehtäviä oikaisuja ovat muun muassa laskennalliseen verovelkaan siirto poistoeroista ja verotusperusteisista varauksista yhteisöverokannan mukaisella suuruudella. Vieraan pääoman sisältävää pääomalainaa oikaistaan kattamaan tappioita tietyin ehdoin ja loput jätetään vieraaseen pääomaan. Ostovelkojen osamaksuvelat oikaistaan lyhytaikaiseen korolliseen vieraaseen pääomaan. (Yritystutkimus ry 2017, 44–50.)

3 Kannattavuus ja kannattavuuden tunnusluvut

Kannattavuus on yritykselle perusedellytys, jotta liiketoiminta voi olla jatkuvaa. Se kuvaa yrityksen liiketoiminnan tulosta taloudelliselta kannalta. Kannattavuutta mitataan absoluuttisesti tai suhteellisesti. Absoluuttinen kannattavuus on yrityksen voitto, eli tuottojen ja kulujen erotus. Suhteellinen kannattavuus taas voidaan määrittellä laskettavilla tunnusluvuilla, jos tilinpäätös antaa tarvittavat tiedot. (Yritystutkimus ry 2017, 63.)

Kannattavuuden mittaamisen tarkoitetut tunnusluvut mittaavat kannattavuutta eri lähtökohdista. Kannattavuutta voidaan mitata vain tuloslaskelman kannalta tai huomioimalla jonkin absoluuttisen kannattavuuden osan suhteessa taseen pääomalähteisiin. (Jormakka ym. 2018, 129.)

Kannattavuuden tunnusluvut voidaan jakaa siis kahteen ryhmään: tuloslaskelmasta laskettaviin ja pääoman tuottoon tarkasteleviin tunnuslukuihin. Tuloslaskelmasta laskettavia tunnuslukuja ovat myyntikateprosentti, käyttökateprosentti, liiketulosprosentti, nettotulosprosentti ja rahoitustulosprosentti. Oman pääoman tuottoa tarkastelevia tunnuslukuja ovat kokonaispääoman tuottoprosentti, sijoitetun pääoman tuottoprosentti ja oman pääoman tuottoprosentti. Tuloslaskelmasta laskettavat tunnusluvut saadaan laskettua vertaamalla välituloksia liiketoiminnan tuotot yhteensä -erään (Yritystutkimus ry 2017, 63–68.)

3.1 Tuloslaskelmasta laskettavat tunnusluvut

Myyntikate ja myyntikateprosentti

Myyntikate on yleinen tunnusluku, jota käytetään erityisesti vähittäiskaupassa. Jos valmistustoimintaa harjoittavan yrityksen myyntikatetta halutaan laskea, tarvitaan lisätietoja. (Yritystutkimus ry 2017, 63.) Kaavassa 1 on myyntikatteen ja myyntikateprosentin laskukaavat esitettyinä.

$$\begin{aligned}
 &+ \text{ liikevaihto} \\
 &- \text{ ostot tilikauden aikana} \\
 &- \text{ alkuvarasto} \\
 &+ \text{ loppuvarasto} \\
 \hline
 &= \text{ myyntikate}
 \end{aligned}$$

$$\text{Myyntikate-\%} = \frac{\text{myyntikate}}{\text{liikevaihto}} * 100$$

Kaava 1. Myyntikate & myyntikate-% (Yritystutkimus ry 2017,63).

Myyntikatteelle ei ole asetettu erillisiä ohjearvoja, vaan sen vaadittava taso riippuu esimerkiksi yrityksen asettamasta rahoitustarpeesta kiinteisiin kuluihin, rahoituskuluihin ja investointeihin. Myyntikate on toimialakohtainen ja sitä käytetään vertaillessa vastaavia yrityksiä toisiinsa. Myyntikatteen arvoihin voi saman alan toimijoilla kuitenkin tuoda eroja yritysten ostojen suuruudet. Kerralla enemmän ostoja tekevät yrityksen voivat saada edullisimpia sisäänostohintoja. Myyntikatteesta ei voi päätellä yksittäisten tuotteiden hintatasoa, koska se kuvaa koko yrityksen kaikkien myyntien yhteistä katetta. (Alma Talent Oy 1.)

Käyttökate ja käyttökateprosentti

Käyttökate lasketaan lisäämällä oikaistun tuloslaskelman liiketulokseen poistot ja arvonalentumiset. Virallisessa tuloslaskelmassa käyttökateä ei esitetä. Käyttökatteesta johdettua käyttökateprosenttia voidaan verrata ainoastaan toisiin saman alan yrityksiin, mutta vertailua vaikeuttaa yritysten tuotantovälineiden omistus tai vuokraaminen. Teollisuuden käyttökateprosentti on yleensä teollisuudessa välillä 5–20 %, kaupan alalla 2–10 % ja palvelualalla 5–15 %. (Yritystutkimus ry 2017, 63–64.) Kaavassa 2 on käyttökateen ja käyttökateprosentin laskukaavat esitettyinä.

Käyttökate = liiketulos + poistot ja arvonalentumiset

Käyttökate-% = $\frac{\text{käyttökate}}{\text{liiketoiminnan tuotot yhteensä}} * 100$

Kaava 2. Käyttökate & käyttökate-% (Yritystutkimus ry 2017, 64).

Kannattavuutta arvioitaessa käyttökatteella, on mielekästä arvioida yrityksen käyttökateen kehitystä. Käyttökateen riittävyyteen vaikuttavat yrityksen itsensä asettamat tavoitteet esimerkiksi voitonjaon määrään. Käyttökatteella yrityksen pitää myös pystyä hoitamaan rahoituskulut ja poistot. (Alma Talent Oy 2.)

Liitetulos ja liiketulosprosentti

Liiketulos eroaa virallisen tuloslaskelman liikevoitosta siihen tehdyillä mahdollisilla oikaisuille. Oikaisuja voivat olla esimerkiksi palkkakorjaukset tai satunnaisiin eriin tehdyt siirrot muista tuotoista ja kuluista. Liiketuloksen avulla voidaan mitata, paljonko varsinaisen toiminnan tuotoista on jäljellä ennen rahoituseriä ja veroja. Liiketuloksen avulla voidaan laskea liiketulosprosentti. Tunnusluvun ohjearvoina on, että tuloksena yli 10 % on hyvä, 5–10 % on tyydyttävä ja alle 5 % on heikko tulos. (Yritystutkimus ry 2017, 64–65.) Kaavassa 3 on liiketulosprosentin laskukaava esitettyinä.

Liiketulos-% = $\frac{\text{liiketulos}}{\text{liiketoiminnan tuotot yhteensä}} * 100$

Kaava 3. Liiketulosprosentti (Yritystutkimus ry 2017, 64).

Liiketuloksen avulla voidaan seurata yrityksen kehitystä ja se ottaa huomioon myös yrityksen poistot. Liiketuloksen avulla voidaan myös verrata saman toimialan yrityksiä. Koska liiketulos ei huomioi yrityksen rahoituskuluja, ovat velkaiset ja velattomat yritykset paremmin vertailtavissa toisiinsa. (Alma Talent Oy 3.)

Nettotulos ja nettotulosprosentti

Yrityksen nettotuloksen tulee olla positiivinen, jotta liiketoimintaa voidaan pitää kannattavana. Yritys itse määrittää tavoitteidensa mukaan, että mikä on riittävä ja vaadittava tulos. (Yritystutkimus ry 2017, 65.) Kaavassa 4 on nettotuloksen ja nettulosprosentin laskukaavat esitettyinä.

Nettotulos = liike-tulos + rahoitustuotot - rahoituskulut - verot

Nettotulos-% = $\frac{\text{nettotulos}}{\text{liiketoiminnan tuotot yhteensä}} \cdot 100$

Kaava 4. Nettotulos & nettotulos-% (Yritystutkimus ry 2017, 65).

Nettotulosta voidaan hyödyntää voitonjakopäätöstä tehtäessä, koska sen voidaan ajatella olevan yrityksen omistajille jäävä tuloksen osuus. Nettotuloksessa ei huomioida tuloslaskelmassa esitettäviä satunnaisia eriä ja tilinpäätössiirtoja, joten se voi erota tuloslaskelman voitosta tai tappiosta. Mikäli yrityksen nettotulos on positiivinen, on se saanut liiketoiminnallaan suoritettua lainojen korot ja käyttöpääoman sekä investointien omarahoitukset. Vaikka yritys määrittääkin itse tavoitteet nettotulokseen, voidaan arviointiin hyödyntää lisäksi oman pääoman tuottoa. Mikäli oman pääoman tuotto on enemmän kuin kymmenen prosenttia, voidaan nettotuloksen olettaa olevan vähintään tyydyttävä. (Alma Talent Oy 4.)

Rahoitustulos ja rahoitustulosprosentti

Rahoitustuloksen on oltava enemmän kuin nollassa, jotta varat riittävät muun muassa lainojen lyhennyksiin ja voitonjakoon omalle pääomalle lyhyelläkin jaksolla (Yritystutkimus ry 2017, 65). Kaavassa 5 on rahoitustuloksen ja rahoitustulosprosentin laskukaavat esitettyinä.

Rahoitustulos = nettotulos + poistot ja arvonalentumiset

Rahoitustulos-% = $\frac{\text{rahoitustulos}}{\text{liiketoiminnan tuotot yhteensä}} * 100$

Kaava 5. Rahoitustulos ja rahoitustulos-% (Yritystutkimus ry 2017, 65).

Jos yrityksen rahoitustulos on negatiivinen, voidaan olettaa, että yritys ei ole kyennyt kattamaan rahoituskulujaan ilman lisävelkaa tai käyttämällä omaisuuttaan maksuihin. Tulorahoitus ei ole siis silloin riittänyt lainojen lyhennyksiin tai voitonjakoon. Rahoitustulos on toimialakohtainen, mutta se soveltuu silti parhaiten eri toimialajojen yritysten väliseen vertailuun kuin aiemmin mainitut tunnusluvut. (Alma Talent 5.)

3.2 Pääoman tuottoa tarkastelevat tunnusluvut

Kokonaispääoman tuotto prosentti

Kokonaispääoman tuotto prosentilla mitataan yrityksen mahdollisuutta tuottaa tuosta liiketoimintaan sitoutuneelle pääomalle. Veronmaksupolitiikalla tai yhtiömuodolla ei ole vaikutusta tunnuslukuun. Kokonaispääoman tuotto prosenttia on vaikea vertailla muiden yritysten tunnuslukuihin tai muihin vuosiin, jos arvonnkorotuksia on tehty tai on jätetty tekemättä. Tunnusluvulla on seuraavanlaisia viitteellisiä arvoja: yli 10 % on hyvä, 5–10 % on tyydyttävä ja alle 5 % on heikko tulos. (Yritystutkimus ry 2017, 67.) Kaavassa 6 on kokonaispääoman tuotto prosentin laskukaava esitettyinä.

$$\text{Kokonais-} \quad = \frac{\text{nettotulos} + \text{rahoituskulut} + \text{verot (12 kk)}}{\text{oikaistun taseen loppusumma keskimäärin}} * 100$$

pääoman tuotto-%
tilikaudella = kokonaispääoma

$$\text{(Rahoituskulut} \quad = \text{ korkokulut ja muut rahoituskulut + kurssitappiot)}$$

Kaava 6. Kokonaispääoman tuotto-% (Yritystutkimus ry 2017, 66).

Kokonaispääoman tuotto on luotettavampi tunnusluku kuin sijoitetun pääoman tuotto, jos jakoa korolliseen ja korottomaan pääomaan ei voida luotettavasti tehdä. Yrityksen tulisi luoda lisäarvoa kuluttamilleen tuotannontekijöille, koska luotu lisäarvo jaetaan omistajien (nettotulos), rahoittajien (rahoitustulos) sekä yhteiskunnan (verot) välillä. Mikäli kokonaispääoman aikaansaamaa tuottoa haluaa arvioida, voi sitä verrata esimerkiksi valtion pitkien joukkovelkakirjalainojen korkojen pohjalta. Yritys on saanut luotua lisäarvoa sitomilleen resursseille, jos aikaansaatu tuotto on edellä mainittuja korkoja suurempi. (Alma Talent Oy 6.)

Yrityksen omaa pääomaa sitoneet, mutta vielä tuloa tuottamat investoinnit, voivat vaikeuttaa kehityksen arviointia tällä tunnusluvulla. Pieni tulos voi joskus kasvattaa kokonaispääoman tuoton korkeaksi, jos pääoma on pieni taseessa. Yrityksen euromääräistä tulosta kannattaa tarkastella yhdessä kokonaispääoman tuoton kanssa. Yrityksen on mahdollista saada tappiollisellakin tuloksella hyvä kokonaispääoman tuotto, jos tuloslaskelmassa on suuret rahoituskulut tai verot, koska ne lisätään tulokseen kokonaispääoman tuottoa laskettaessa. Tappiollisella tuloksella saatu hyvä kokonaispääoman arvo tarkoittaa, että yrityksen tulos on mennyt esimerkiksi rahoituslaitoksille tai verohallinnolle, eivätkä omistajat ole saaneet mitään. (Alma Talent Oy 6.)

Sijoitetun pääoman tuotto-%

Sijoitetun pääoman tuotto-%:llä mitataan sitä tuottoa, joka on saatu yritykseen sijoitetulle pääomalle. Sijoitettua pääomaa voi olla esimerkiksi korkoa tai

muuta tuottoa vaativa pääoma. Tunnusluku mittaa siis suhteellista kannattavuutta. Tunnusluvun vertailu muihin yrityksiin on vaikeaa. Sijoitetun pääoman tuotto-%:n tulosta voidaan pitää siedettävänä, kun se on ainakin yhtä paljon kuin korollisesta vieraasta pääomasta maksettu keskimääräinen rahoituskuluprosentti. (Yritystutkimus ry 2017, 68.) Kaavassa 7 on sijoitetun pääomantuotto-%:n laskukaava esitettynä.

$$\text{Sijoitetun pää-} \quad = \frac{\text{nettotulos} + \text{rahoituskulut} + \text{verot (12 kk)}}{\text{sijoitettu pääoma keskimäärin tilikaudella}} * 100$$

$$\text{oman tuotto-\%}$$

$$(\text{Sijoitettu pääoma} = \text{oikaistu oma pääoma} + \text{sijoitettu korollinen vieras pääoma})$$

Kaava 7. Sijoitetun pääoman tuotto-% (Yritystutkimus ry 2017, 67).

Sijoitetun pääoman tuotto tulisi olla selvästi lainakorkoja suurempi, jotta yrityksen toiminta olisi hyvällä kannattavuustasalla. Sijoitettua pääoman tunnuslukua voi käyttää myös eri toimialojen yritysten vertailuun. Kuten kokonaispääoman tuotosakin yrityksen omaa pääomaa sitoneet, mutta vielä tuloa tuottamat investoinnit, voivat vaikeuttaa kehityksen arviointia tällä tunnusluvulla. Samoin pieni tulos voi joskus kasvattaa sijoitetun pääoman tuoton korkeaksi, jos pääoma on pieni ta- seessa. Yrityksen euromääräistä tulosta kannattaakin tarkastella yhdessä sijoite- tun pääoman tuoton kanssa. Yrityksen on mahdollista saada tappiollisellakin tu- loksella hyvä sijoitetun pääoman tuotto, jos tuloslaskelmassa on suuret rahoitus- kulut tai verot, koska ne lisätään tulokseen sijoitetun pääoman tuottoa lasketta- essa. (Alma Talent Oy 7.)

Sijoitetun pääoman tuotto-%:lle voidaan antaa viitteelliset arvot. Tunnuslu- vun arvo on erinomainen, jos se on yli 15 %. Hyvä saadaan arvoilla 10–15 % ja tyydyttävä 6–10 %. Arvo on välttävä, jos se on 3–6 % ja heikko ollessaan alle 3 %. (Alma Talent Oy 7.)

Oman pääoman tuotto-%

Oman pääoman tuotto-%:llä mitataan yrityksen mahdollisuutta tuottaa lisä-arvoa omistajien antamalle pääomalle. Tunnusluvun tavoitteet määräytyvät omistajien tuottovaatimuksen mukaan. Tavoitteisiin vaikuttavat sijoitukseen liittyvät riskit. (Yritystutkimus ry 2017, 68.) Kaavassa 8 on oman pääoman tuotto-%:n laskukaava esitettyä.

$$\text{Oman pääoman tuotto-\%} = \frac{\text{nettotulos (12 kk)}}{\text{oikaistu oma pääoma keskimäärin tilikaudella}} * 100$$

Kaava 8. Oman pääoman tuotto-% (Yritystutkimus ry 2017, 68).

Oman pääoman tuotto-% kertoo sen, paljonko omalle pääomalle on kertynyt tuottoa tilikaudella. Oma pääoma muodostuu omistajien pääomasijoituksista ja yritykseen jätetyistä voittovaroista. Oman pääoman tuotto-%:lle voidaan määrittää viitteelliset arvot, vaikka tavoitteet määräytyvätkin omistajien ja riskien mukaan. Jos oman pääoman tuotto-% on yli 20 %, voidaan arvoa pitää erinomaisena. Hyvään tulokseen pääsee tunnusluvun ollessa 15–20 % ja tyydyttävään arvolla 10–15 %. Tunnusluku on välttävä, jos sen arvo on 5–10 % ja heikko, jos se on alle 5 %. (Alma Talent Oy 8.)

Massiiviset investoinnit voivat hankaloittaa tunnusluvun kehityksen arviointia. Taseessa olevat pääoma-arvot ovat lisäksi osin vanhoja, eivätkä ne välttämättä kuvaa yritykseen sitoutunutta omaa pääomaa. Realistisempi kuva oman pääoman tuotosta saataisiin, jos taseen pääoma-arvot voisi arvostaa käypään arvoon, mutta arvottaminen on käytännössä vaikeaa. On otettava myös huomioon, että pieni pääoma voi kasvattaa tunnusluvun arvon korkeaksi, vaikka varsinainen yrityksen tulos olisi heikko. Yrityksen euromääräistä tulosta on siis hyvä tarkastella oman pääoman tuotto-%:n arvioitaessa. (Alma Talent Oy 8.)

4 Työssä käytetty menetelmä

Tämä opinnäytetyö on tutkimustyyppinen ja siinä hyödynnetään määrällistä menetelmää. Tutkimustyyppinen menetelmä on valittu, koska muita vaihtoehtoja ei ole. Tutkimusaineistona käytetään yrityksen X tuloslaskelmia ja taseita tilikausilta 2019–2021 sekä pääkirjoja ja tilinpäätöksiä tilikausilta 2019–2021. Tutkimusaineisto perustuu yrityksen kirjanpitoon ja kirjanpidon oikeellisuus on avainasemassa, jotta tunnusluvut saadaan laskettua ja analyysit tehtyä. Jos kirjanpidossa on virheitä, ne heijastuvat myös tunnusluvuissa. Analyysit perustuvat tunnuslukujen tulkintaan.

Opinnäytetyö aloitettiin rajaamalla aihe ja perehtymällä opinnäytetyössä käytettyyn teoriaan sekä tutustumalla tutkimusaineistoon. Aineiston tutkimisen jälkeen luotiin Exceliin pohja kululajikohtaiselle tuloslaskelman kaavalle (liite 1) ja yrityksen tuloslaskelmista kirjattiin luvut kaavaan. Lukujen kirjausten jälkeen luotiin kaava kululajikohtaisen tuloslaskelman tilinpäätösanalyysille (liite 2) ja suoritettiin tuloslaskelmien oikaisut. Oikaisujen jälkeen luvut kirjattiin tuloslaskelman tilinpäätösanalyysin kaavaan. Tuloslaskelmien jälkeen käsittelyyn otettiin taseet. Exceliin luotiin pohja taseen kaavalle (liite 3) ja taseiden luvut kirjattiin pohjaan. Kirjausten jälkeen luotiin pohja taseen tilinpäätösanalyysille (liite 4), tehtiin oikaisut ja kirjattiin luvut pohjaan. Tilinpäätösanalyysien jälkeen luotiin laskukaavat kannattavuuden tunnusluvuille ja laskettiin tunnusluvut. Tunnuslukujen laskemisen jälkeen luotiin kuviot saaduista tuloksista.

Tulosten laskemisen jälkeen aloitettiin opinnäytetyön kirjoittaminen. Teoriaosuudessa on käytetty Exceliin luotuja kaavoja ja pohjia. Teoriaosuuden jälkeen tehtiin yrityksen tilinpäätösanalyysi, jossa hyödynnetään laskettuja tunnuslukuja ja kuviota.

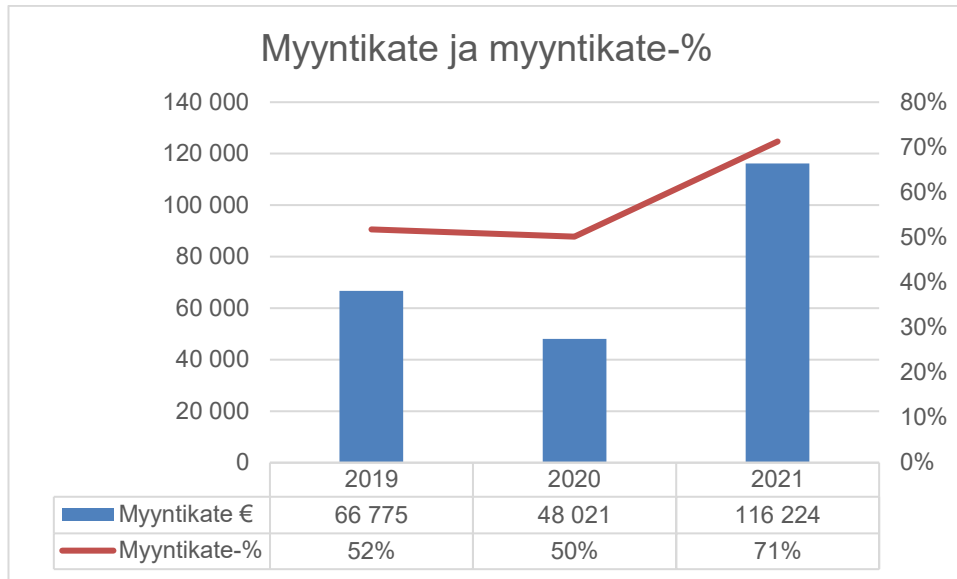
5 Kannattavuusanalyysi yritys X

Yrityksen X tuloslaskelmissa ja taseissa ei ollut juurikaan oikaistavaa. Tilikaudelta 2019 oikaistiin tuloslaskelmasta pieni aiemman tilikauden veronpalautus satunnaisiin tuottoihin ja tilikaudelta 2020 oikaistiin liiketoiminnan muista tuotoista kertaluontoinen erä satunnaisiin tuottoihin. Tilikauden 2021 tuloslaskemassa ei ollut oikaistavaa. Tarkastelujakson taseissa ei ollut varsianisesti mitään oikaistavaa. Tilikausilta 2019 ja 2020 siirrettiin kuitenkin pitkäaikaisista veloista seuraavan tilikauden lainojen lyhennykset lyhytaikaiseen velkaan, koska sitä ei ollut tehty tilinpäätökseen.

5.1 Yrityksen tuloslaskelmasta laskettavat tunnusluvut

Myyntikate ja myyntikateprosentti

Yrityksen myyntikate ja myyntikateprosentti on laskettu osana kannattavuusanalyysia, vaikka kyseessä ei olekaan varsinaisesti vähittäiskauppaa harjoittava yritys. Tuloksia ei voi verrata suoraan muihin vastaaviin yrityksiin, mutta yrityksen tunnuslukuja voidaan kuitenkin vertailla yrityksen sisällä eri tilikausien välillä. Kuviossa 1 on esitetty tunnusluvut yrityksen myyntikatteesta ja myyntikateprosentista tilikausilta 2019–2021. Tunnusluvut on laskettu kaavan 1 ohjeilla.

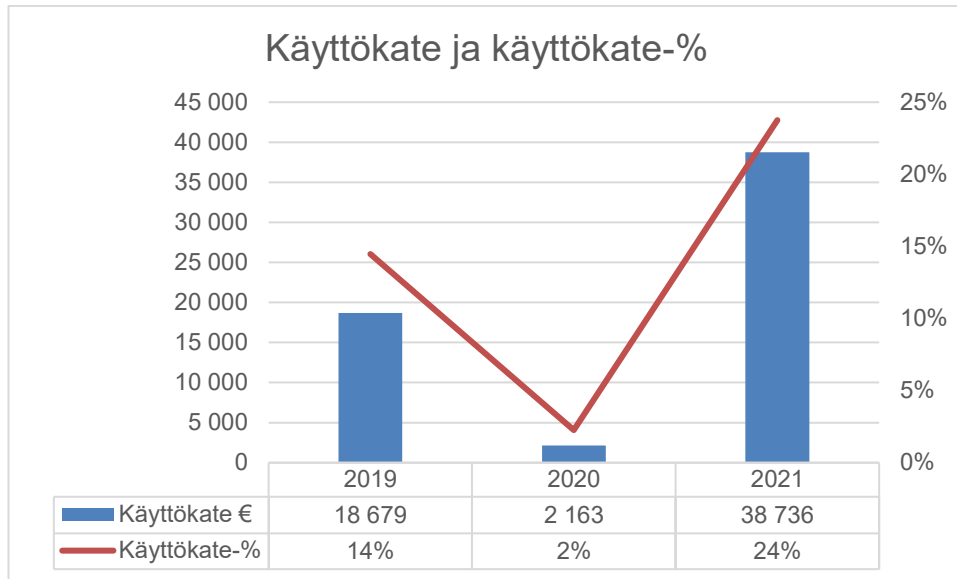
Kuvio 1. Yrityksen X myyntikate ja myyntikate-%.

Kuviosta 1 nähdään, että kannattavuuden näkökulmasta tilikausi 2021 on ollut kannattavin analyysin tarkastelujaksolla. Tilikaudella 2020 myyntikate ja myyntikateprosentti ovat pienemmät kuin muina vertailujakson tilikausina. Tilikauden 2019 myyntikateprosentti on 52 prosenttia, tilikaudella 2020 se on 50 prosenttia ja tilikaudelle 2021 se on peräti 71 prosenttia.

Yritys ei ole toimitusjohtajan mukaan asettanut tavoitteita myyntikatteelle tai myyntikateprosentille. Tilikausilla 2019 ja 2021 myyntikate ja myyntikateprosentti on kuitenkin riittänyt kattamaan kiinteät kulut, rahoituskulut ja investoinnit. Tilinpäätösten mukaan tilikausi 2020 on ollut tappiollinen, eli myyntikate ja myyntikateprosentti eivät ole riittäneet kattamaan kaikkia kuluja.

Käyttökate ja käyttökateprosentti

Yrityksen käyttökate ja käyttökateprosentti tilikausilta 2019–2021 on esitetty kuviossa 2. Kuviosta voidaan tarkastella yrityksen käyttökateen kehitystä. Tunnusluvut on laskettu kaavan 2 mukaan.

Kuvio 2. Yrityksen X käyttökate ja käyttökate-%.

Yrityksen käyttökateprosentti oli tilikaudella 2019 14 prosenttia ja se pieneni 12 prosenttiyksikköä tilikaudella 2020, ollen enää 2 prosenttia. Tilikaudella 2021 käyttökateprosentti oli peräti 24 prosenttia, joka on jo ihan hyvä tulos. Tälläkin tunnusluvulla mitattuna voidaan todeta tilikausien 2019 ja 2021 olleen kannattavia, mutta tilikaudella 2020 käyttökate ei ole riittänyt poistoihin ja rahoituskuluihin.

Liiketulos ja liiketulosprosentti

Kuviossa 3 on esitetty yrityksen liiketulos ja liiketulosprosentti tilikausilta 2019–2021. Tunnusluvut on laskettu kaavan 3 mukaan.

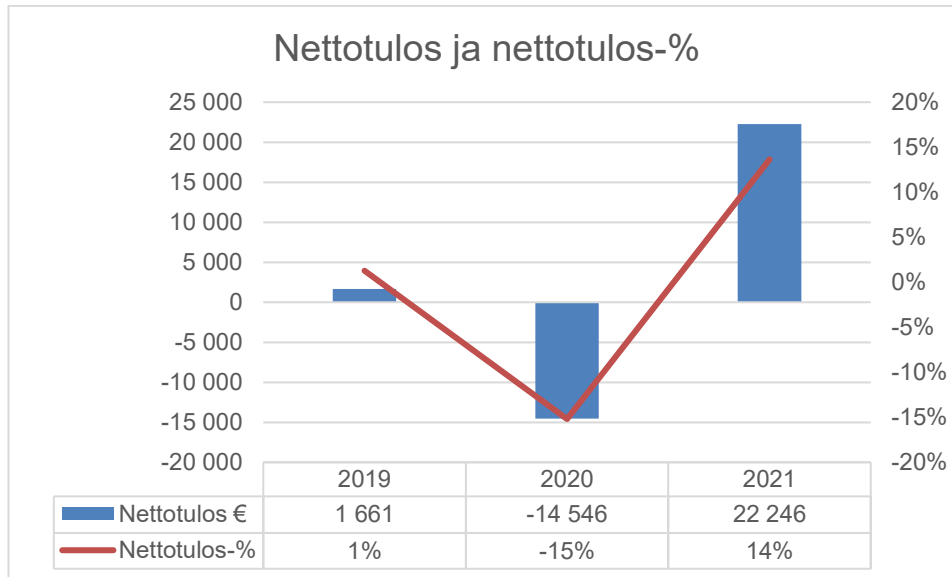

Kuvio 3. Yrityksen X liiketulos ja liike-%.

Kuviosta 3 nähdään, että yrityksen toiminta ei ole ollut kannattavaa liike-tulosta ja liike-tulosprosenttia tarkasteltaessa tilikaudella 2020. Tilikaudella 2019 liike-tulosprosentti on ollut 4 prosenttia, tilikaudella 2020 se on ollut negatiivinen, mutta tilikaudella 2021 liike-tulosprosentti on ollut 17 prosenttia. Liike-tulosprosentti on siis ollut hyvä tilikaudella 2021, mutta muilla vertailujakson tilikausilla se on ollut heikko.

Nettotulos ja nettotulosprosentti

Yrityksen nettotulos ja nettotulosprosentti on esitetty kuviossa 4 tilikausilta 2019–2021. Kuvion tulokset on laskettu käyttäen kaavaa 4.

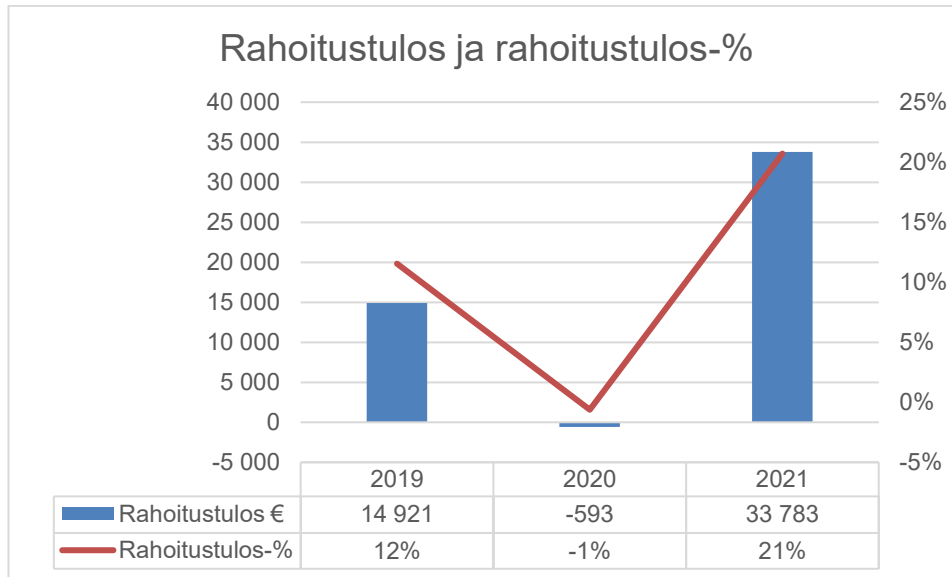

Kuvio 4. Yrityksen X nettotulos ja nettotulos-%.

Kuviosta 4 nähdään, että nettotulos ja nettotulosprosentti ovat negatiivisia tilikaudella 2020. Muilla vertailujakson tilikausilla arvot ovat positiivisia ja tilikaudet ovat olleet näin ollen kannattavia ja yritys on selviytynyt lainojen koroista, sekä selviytynyt käyttöpääoman ja investointien omarahoituksista. Nettotulosprosentti on ollut tilikaudella 2019 1 prosenttia, tilikaudella 2020 -15 prosenttia ja tilikaudella 14 prosenttia. Yritys ei ole määrittänyt tavoitteita nettotulokselle toimitusjohtajan mukaan.

Rahoitustulos ja rahoitustulosprosentti

Kuviossa 5 on yrityksen rahoitustulos ja rahoitustulosprosentti esitettyinä tilikausilta 2019–2021. Kuviosta nähdään, että tilikaudella 2019 rahoitustulosprosentti oli 12 prosenttia, tilikaudella 2020 -1 prosenttia ja tilikaudella 2021 se oli 21 prosenttia. Arvot on laskettu kaavan 5 mukaan.

Kuvio 5. Yrityksen X rahoitustulos ja rahoitustulos-%.

Kuviosta 5 nähdään, että tilikaudella 2020 rahoitustulosprosentti ei ole yltänyt nollassa. Tilikaudella 2020 yritys on siis tarvinnut lisävelkaa tai sen on tarvinnut myydä omaisuuttaan saadakseen katettua rahoituskulut ja lainat. Pelkästään rahoitustuloksen ja rahoitustulosprosentin perusteella voidaan todeta, että tilikaudelta 2020 ei ole voitu suorittaa voitonjakoa, mutta muilta tilikausilta se olisi ollut mahdollista. Lopulliseen voitonjakoon vaikuttavat kuitenkin myös muut tekijät.

5.2 Yrityksen pääoman tuottoa tarkastelevat tunnusluvut

Kokonaispääoman tuotto-%

Kuviossa 6 on esitetty yrityksen kokonaispääoman tuotto-% tarkastelujakson tilikausilta. Kuviosta nähdään, että kokonaispääoman tuotto-% on ollut tilikaudella 2019 5 % ja se on tyydyttävä arvo. Tilikaudella 2020 kokonaispääoman tuotto-% on ollut negatiivinen ja se tarkoittaa heikkoa arvoa. Tilikaudella 2021 taas kokonaispääoman tuotto-% on ollut 30 prosenttia, eli arvo on ollut hyvä. Tunnusluvut on laskettu kaavan 6 mukaan.

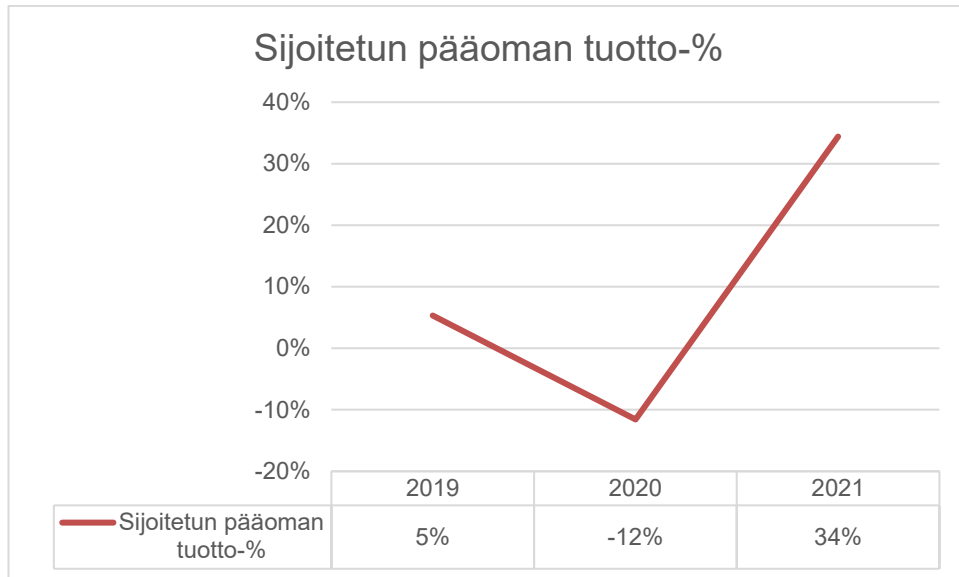

Kuvio 6. Yrityksen X kokonaispääoman tuotto-%.

Kuviota 6 analysoitaessa on hyvä ottaa huomioon, että tilikauden 2021 hyvä tulos on osin selitettävissä pienellä pääomalla, joka ilmenee tilinpäätöksestä. Tilikauden 2020 oikaistu tase on jopa hieman enemmän kuin tilikauden 2021. Yrityksen taseesta ja tuloslaskelmasta nähdään, että tilikaudella 2019 on tehty isompi koneinvestointi ja se vaikuttaa myös tunnusluvun arviointiin.

Sijoitetun pääoman tuottoprosentti

Kuviossa 7 on esitetty yrityksen sijoitetun pääoman tuottoprosentti tilikausilta 2019–2021. Kuviosta nähdään, että sijoitetun pääoman tuottoprosentti oli yrityksessä tilikaudella 2019 5 prosenttia, tilikaudella 2020 -12 prosenttia ja tilikaudella 2021 se oli 34 prosenttia. Tunnusluvut on laskettu kaavan 7 mukaan.

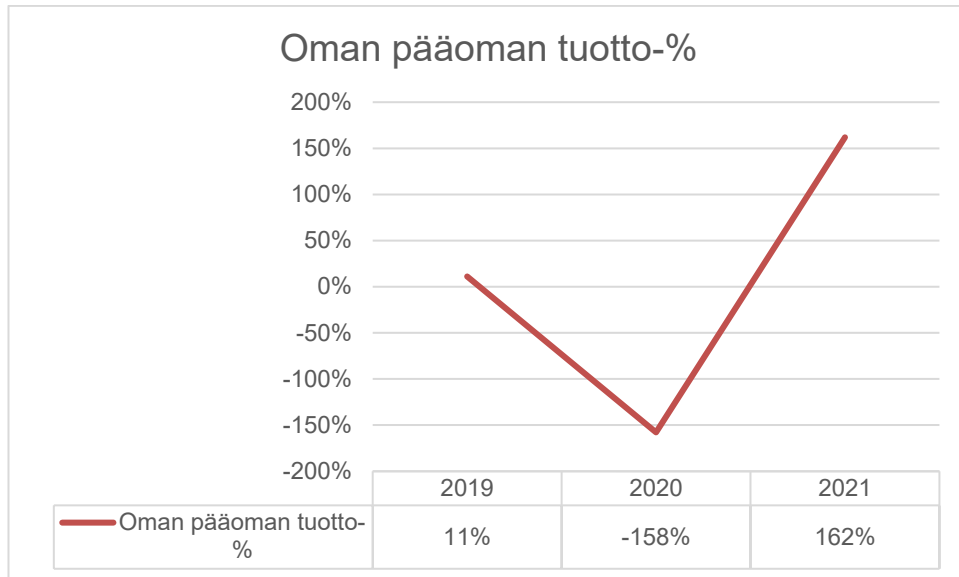

Kuvio 7. Yrityksen X sijoitetun pääoman tuotto-%.

Tilikauden 2019 sijoitetun pääoman tuottoprosentti on välttävä, tilikauden 2020 arvo on heikko ja tilikauden 2021 arvo on erinomainen, jos arvoja verrataan tunnusluvun viitteellisiin arvoihin. Tässäkin tunnusluvussa on syytä huomioida, että tilikaudella 2019 on tehty isompi investointi, mikä voi osaltaan selittää välttävää arvoa. Toisaalta taas tilikauden 2021 erinomainen arvo on osin selitettävissä pienellä pääomalla, mikä ilmenee tilinpäätöksestä 2021. Koska tilikauden 2020 arvo on negatiivinen, voidaan arvioida yrityksen rahoituskulujen olevan maltilliset. Tätä tukee lisäksi se, että rahoitustulosprosenttikin oli vain hieman negatiivinen.

Oman pääoman tuottoprosentti

Kuviosta 8 voidaan tarkastella yrityksen oman pääoman tuottoprosenttia tilikausilta 2019–2021. Tunnusluvut on laskettu kaavan 8 mukaisesti.

Kuvio 8. Yrityksen X oman pääoman tuotto-%.

Yritys ei ole toimitusjohtajan mukaan asettanut erikseen oman pääoman tuotto-prosentille mitään vaatimuksia, mutta edelleen voidaan havaita tilikauden 2020 olevan kannattamaton. Tilikauden 2019 oma pääoman tuotto-prosentti oli 11 prosenttia, tilikaudella 2020 se oli -158 prosenttia ja tilikaudella 2021 162 prosenttia.

Tilikausi 2020 on ollut tappiollinen ja siksi oman pääoman tuotto-prosentti on negatiivinen (Yrityksen X tilinpäätös 2020). Yritys ei ole siis tuottanut tuottoa omalle pääomalle tilikaudella 2020.

5.3 Yhteenveto tuloksista ja tilikausista

Tilikausi 2020 on kaikilla kannattavuuden tunnusluvuilla mitattuna heikoin ja kannattamaton. Tilikausi 2021 on tarkastelujakson tilikausista kannattavin. Kaiken kaikkiaan kannattavuudessa olisi parannettavaa, jotta yritys voisi tuottaa omistajilleen voittoa.

Yrityksen tilinpäätöksistä nähdään, että tilikauden 2021 liikevaihto on ollut 70 prosenttia enemmän kuin tilikaudella 2020. Tilikauden 2021 kulut ennen veroja ovat kuitenkin vain 27 prosenttia isommat kuin tilikaudella 2020. Tilinpäätöksistä nähdään myös, että poistot ovat isoimmat tilikaudella 2020, eli koneinvestoinnit ovat

myös heikentäneet tilikauden tulosta verrattuna muihin tilikausiin. Vieras pääoma on onneksi vähentynyt tasaisesti, eli yritys on saanut lainojaan maksettua pois. Tuloslaskelmien mukaan tilikaudella 2020 koneiden ja kaluston korjauskulut ovat lähes yhtä suuret kuin tilikausilla 2019 ja 2021, vaikka liikevaihto on selkeästi pienempi. Korjauskulut heijastuvat myös ulkopuolisiin palveluihin. Voidaan siis olettaa, että tilikaudella 2020 korjauskulut ja ulkopuolisten palveluiden käyttö ovat johtuneet oman kaluston ongelmista ja näin ollen kulut pienentävät tulosta. Tilinpäätöksien mukaan tilikaudella 2021 palkkakulut ovat kasvaneet ja voidaan olettaa, että silloin on palkattu yritykseen toinen työntekijä. Työntekijän palkkaaminen on selkeästi tuonut liikevaihtoon lisää volyyymia.

6 Lopuksi

Opinnäytetyön tavoitteena oli tarkastella yrityksen X kannattavuutta tunnuslukujen avulla ja antaa yrityksen johdolle lisää tietoa yrityksen toiminnan kannattavuudesta tilikausilta 2019–2021. Yritykseltä laskettiin myyntikate, myyntikateprosentti, käyttökate, käyttökateprosentti, liiketulos, liiketulosprosentti, nettotulos, nettotulosprosentti, rahoitustulos, rahoitustulosprosentti, kokonaispääoman tuottoprosentti, sijoitetun pääoman tuottoprosentti ja oman pääoman tuottoprosentti. Lisäksi tarkasteltiin hieman tuloslaskelmia ja taseita.

Opinnäytetyön tavoitteiden mukaisesti saatiin toimeksiantajalle, eli yrityksen johdolle, tuotettua yrityksen toiminnan kannattavuudesta kannattavuusanalyysi tunnuslukujen avulla. Yrityksen tunnuslukuja verrattiin analyysissä Yritystutkimus ry:n antamiin ohjearvoihin ja tilikausia vertailtiin toisiinsa. Tunnuslukuja ei lähdetty vertaamaan toisiin yrityksiin samalla toimialalla, koska tarkoituksena oli selvittää yrityksen omaa kannattavuutta ja sitä, miten se on kehittynyt tarkastelujakson aikana.

Kannattavuusanalyysin avulla yrityksen johto voi pohtia toimintaansa tarkemmin ja miettiä, että mitä kullakin tilikaudella tehtiin ja peilata sitä analyysin tuloksiin. Miksi esimerkiksi tilikauden 2021 tulokset ovat huomattavasti parempia muihin tilikausiin verrattuna? Mitä tilikaudella 2021 tehtiin eri tavalla yrityksen toiminnassa, että toiminta oli kannattavaa? Yrityksen toiminta on ollut kuitenkin kannattavaa kahdella tilikaudella, eli toimintaa ei ole syytä täysin lopettaa, mutta kehitettävää siinä silti on.

Toimeksiantajalle ehdotan, että seuraavaksi yritykselle voitaisiin tehdä rahoitusanalyysi, eli laskea rahoituksen tunnusluvut. Rahoitusanalyysin avulla saataisiin taas enemmän tietoa yrityksen toiminnasta ja sen kehittäminen voisi helpottua.

Kannattavuusanalyysin tulosten luotettavuus on kiinni kirjanpidon oikeellisuudesta, sekä tunnuslukujen oikein laskemisesta ja laskukaavojen virheettömyydestä. Tilikausia voidaan kuitenkin verrata keskenään, koska laskukaavat ovat olleet kaikissa tilikausissa samat.

Opinnäytetyöprosessi eteni hitaasti. Aiheen valitseminen ja rajaaminen kävi suhteellisen helposti. Tunnuslukujen laskeminenkin eteni vielä jouhevasti Excelillä, mutta varsinainen kirjoitustyö eteni itselleni asettamia tavoitteita hitaammin. Aihe valikoitui pitkälti omasta kiinnostuksestani oppia tulkitsemaan tilinpäätöksiä enemmän ja onnekseni löysin sopivan toimeksiantajan opinnäytetyölleni. Uskon tämän opinnäytetyön tekemisen palvelevan minua myös jatkossa työelämässäni.

Lähteet

Alma Talent Oy 1. Tunnuslukuopas. Kannattavuus. Myyntikate ja myyntikate ja myyntikate-%. Viitattu 6.8.2022. <https://www.almatalent.fi/tunnuslukuopas/kannattavuus/myyntikate-ja-myyntikate-prosentti/>

Alma Talent Oy 2. Tunnuslukuopas. Kannattavuus. Käyttökate-%. Viitattu 6.8.2022. <https://www.almatalent.fi/tunnuslukuopas/kannattavuus/kayttokate-prosentti/>

Alma Talent Oy 3. Tunnuslukuopas. Kannattavuus. Liiketulos ja liiketulos-%. Viitattu 6.8.2022. <https://www.almatalent.fi/tunnuslukuopas/kannattavuus/liiketulos-ja-liiketulos-prosentti/>

Alma Talent Oy 4. Tunnuslukuopas. Kannattavuus. Nettotulos- ja nettotulos-%. Viitattu 6.8.2022. <https://www.almatalent.fi/tunnuslukuopas/kannattavuus/nettotulos-ja-nettotulos-prosentti/>

Alma Talent Oy 5. Tunnuslukuopas. Kannattavuus. Rahoitustulos ja rahoitustulos-%. Viitattu 6.8.2022. <https://www.almatalent.fi/tunnuslukuopas/kannattavuus/rahoitustulos-ja-rahoitustulos-prosentti/>

Alma Talent Oy 6. Tunnuslukuopas. Kannattavuus. Kokonaispääoman tuotto-% (ROA). Viitattu 6.8.2022. <https://www.almatalent.fi/tunnuslukuopas/kannattavuus/kokonaispaaoman-tuotto-prosentti-roa/>

Alma Talent Oy 7. Tunnuslukuopas. Kannattavuus. Sijoitetun pääoman tuotto-% (ROCE). Viitattu 6.8.2022. <https://www.almatalent.fi/tunnuslukuopas/kannattavuus/sijoitetun-paaoman-tuotto-prosentti-roi/>

Alma Talent Oy 8. Tunnuslukuopas. Kannattavuus. Oman pääoman tuotto-% (ROE). Viitattu 19.8.2022. <https://www.almatalent.fi/tunnuslukuopas/kannattavuus/oman-paaoman-tuotto-prosentti-roe/>

Hämäläinen, J. 2020. Osakeyhtiön tilinpäätösmallit ja ohjeistus. 2., uudistettu painos. Helsinki: Alma Talent.

Jormakka, R.; Koivusalo, K.; Lappalainen, J. & Niskanen, M. 2018. Laskenta-toimi. 4.–6. painos. Helsinki: Edita.

Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336. Annettu Helsingissä 30.12.1997. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971336#L1P4>

Tomperi, S. 2011. Yrityksen taloushallinto 1. Kirjanpidon ja tilinpäätöksen perusteet. 8., uudistettu painos. Helsinki: Edita Prima Oy.

Yritystutkimus ry. 2017. Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi. 10., korjattu painos. Helsinki: Gaudeamus.

Kululajikohtaisen tuloslaskelman kaava

Taulukko 1. Kululajikohtaisen tuloslaskelman kaava (Yritystutkimus ry 2017, 13–14).

LIKEVAIHTO

Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen lisäys (+) / vähennys (-)

Valmistus omaan käyttöön (+)

Liiketoiminnan muut tuotot

Materiaalit ja palvelut

Aineet, tarvikkeet ja tavarat

Ostot tilikauden aikana

Varastojen lisäys (-) / vähennys (+)

Ulkopuoliset palvelut

Henkilöstökulut

Palkat ja palkkiot

Henkilösivukulut

Eläkekulut

Muut henkilösivukulut

Poistot ja arvonalentumiset

Suunnitelman mukaiset poistot

Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä

Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset

Liiketoiminnan muut kulut

LIKEVOITTO (-TAPPIO)

Rahoitustuotot ja -kulut

Tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä

Tuotot osuuksista omistusyhteisyhteisöissä

Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista

Saman konsernin yrityksiltä

Muilta

Muut korko - ja rahoitustuotot

Saman konsernin yrityksiltä

Muilta

Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista

Arvonalentumiset vaihtuvien vastaavien rahoitusarvopapereista

Korkokulut ja muuta rahoituskulut

Saman konsernin yrityksiltä

Muille

VOITTO (TAPPIO) ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA

Taulukko 1 (jatkuu).

Tilinpäätössiirrot

Poistoeron lisäys (-) / vähennys (+)

Verotusperusteisten varausten lisäys (-) / vähennys (+)

Konserniavustus

Tuloverot

Tilikauden verot

Laskennalliset verot

Muut välittömät verot

TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)

Kululajikohtaisen tuloslaskelman tilinpäätösanalyysi

Taulukko 2. Kululajikohtaisen tuloslaskelman tilinpäätösanalyysi (Yritystutkimus ry 2017, 15).

LIKEVAIHTO			
Liiketoiminnan muut tuotot		+	_____
LIIKETOIMINNAN TUOTOT YHTEENSÄ			_____
Aine- ja tarvikekäyttö			_____
Ulkopuoliset palvelut	+		_____
Henkilöstökulut	+		_____
Laskennallinen palkkakorjaus	+		_____
Liiketoiminnan muut kulut	+		_____
Valmistevaraston lisäys / vähennys	-/+	-	_____
<hr/>			
KÄYTTÖKATE			
Suunnitelman mukaiset poistot		-	_____
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä		-	_____
Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset		-	_____
<hr/>			
LIKETULOS			
Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista		+	_____
Muut korko- ja rahoitustuotot		+	_____
Korkokulut ja muut rahoituskulut		-	_____
Kurssierot		+/-	_____
Sijoitusten ja rahoitusarvopapereiden arvonalentumiset		-	_____
Välittömät verot		-	_____
<hr/>			
NETTOTULOS			

Taulukko 2 (jatkuu).

Satunnaiset tuotot	+	_____
Satunnaiset kulut	-	_____
Konserniavustus	+/-	_____
<hr/>		
KOKONAISTULOS		
Poistoeron lisäys / vähennys	-/+	_____
Verotusperusteisten varausten lisäys / vähennys	-/+	_____
Laskennallinen palkkakorjaus	+	_____
Käyvän arvon muutokset	+/-	_____
Muut tuloksen oikaisut	+/-	_____
<hr/>		
TILIKAUDEN TULOS		=====

Taseen kaava

Taulukko 3. Taseen kaava (Yritystutkimus ry 2017, 28–29).

Vastaavaa

PYSYVÄT VASTAAVAT

Aineettomat hyödykkeet

- Kehittämismenot
- Aineettomat oikeudet
- Liikearvo
- Muut aineettomat hyödykkeet
- Ennakkomaksut

Aineelliset hyödykkeet

- Maa- ja vesialueet
 - Omistettut
 - Vuokraoikeudet
- Rakennukset ja rakennelmat
 - Omistettut
 - Vuokraoikeudet
- Koneet ja kalusto
- Muut aineelliset hyödykkeet
- Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat

Sijoitukset

- Osuudet saman konsernin yrityksissä
- Saamiset saman konsernin yrityksiltä
- Osuudet omistusyhteisyhteisöissä
- Saamiset omistusyhteisyhteisöiltä
- Muut osakkeet ja osuudet
- Muut saamiset

Vastattavaa

OMA PÄÄOMA

Osake-, osuus- tai muu

- vastaava pääoma

Ylikurssirahasto

Arvonkorotusrahasto

Muut rahastot

- Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto
- Vararahasto
- Yhtiöjärj. / Sääntöjen mukaiset rahastot
- Käyvän arvon rahasto
- Muut rahastot

Edellisten tilikausien voitto (tappio)

Tilikauden voitto (tappio)

TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ

- Poistoero
- Verotusperusteiset varaukset

PAKOLLISET VARAUKSET

- Eläkevaraukset
- Verovaraukset
- Muut pakolliset varaukset

VIERAS PÄÄOMA

Pitkäaikainen

- Pääomalainat
- Joukkovelkakirjalainat

Taulukko 3 (jatkuu).

VAIHTUVAT VASTAAVAT**Vaihto-omaisuus**

Aineet ja tarvikkeet
 Keskenkäiset tuotteet
 Valmiit tuotteet / tavarat
 Muu vaihto-omaisuus
 Ennakkomaksu

Saamiset**Pitkäaikaiset**

Myyntisaamiset
 Saamiset saman konsernin yrityksiltä
 Saamiset omistusyhteisy yrityksiltä
 Lainasaamiset
 Muut saamiset
 Maksamattomat osakkeet / osuudet
 Siirtosaamiset

Lyhytaikaiset

Myyntisaamiset
 Saamiset saman konsernin yrityksiltä
 Saamiset omistusyhteisy yrityksiltä
 Lainasaamiset
 Muut saamiset
 Maksamattomat osakkeet / osuudet
 Siirtosaamiset

Rahoitusarvopaperit

Osuudet saman konsernin yrityksissä
 Muut osakkeet ja osuudet
 Muut arvopaperit

Rahat ja pankkisaamiset**Vastaavaa yhteensä**

Vaihtovelkakirjalaina

Lainat rahoituslaitoksilta

Takaisinlainat tev-laitoksilta

Saadut ennakot

Ostovelat

Rahoitusvekselit

Velat saman konsernin yrityksille

Velat omistusyhteisy yrityksille

Laskennalliset verovelat

Muut velat

Siirtovelat

Lyhytaikainen

Pääomalainat

Joukkovelkakirjalainat

Vaihtovelkakirjalaina

Lainat rahoituslaitoksilta

Takaisinlainat tev-laitoksilta

Saadut ennakot

Ostovelat

Rahoitusvekselit

Velat saman konsernin yrityksille

Velat omistusyhteisy yrityksille

Laskennalliset verovelat

Muut velat

Siirtovelat

Vastattavaa yhteensä

Taseen tilinpäätösanalyysi

Taulukko 4. Taseen tilinpäätösanalyysi (Yritystutkimus ry 2017, 30).

Vastaavaa

PYSYVÄT VASTAAVAT

- Kehittämismenot
- Liikearvo
- Muut aineelliset hyödykkeet

Aineettomat hyödykkeet yhteensä

- Maa- ja vesialueet
- Rakennukset ja rakennelmat
- Koneet ja kalusto
- Muut aineelliset hyödykkeet

Aineelliset hyödykkeet yhteensä

- Sisäiset osakkeet ja osuudet
- Muut osakkeet ja osuudet
- Sisäiset saamiset
- Muut saamiset ja sijoitukset

Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset yhteensä

Leasingomaisuus

VAIHTUVAT VASTAAVAT

- Aineet ja tarvikkeet
- Keskeneräiset tuotteet
- Valmiit tuotteet
- Muu vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus yhteensä

- Myyntisaamiset
- Sisäiset myyntisaamiset
- Muut sisäiset saamiset
- Muut saamiset

Lyhytaikaiset saamiset yhteensä

Rahat ja rahoitusarvopaperit

Vastaavaa yhteensä

Vastattavaa

OMA PÄÄOMA

- Osake tai muu peruspääoma
- Ylikurssi-, vara- ja arvonorotusrahasto
- Käyvän arvon rahasto
- Muut rahastot
- Kertyneet voittovarot
- Tilikauden tulos
- Pääomalainat

Taseen oma pääoma yhteensä

- Poistoero
- Veroperusteiset varaukset

Poistoero ja varaukset yhteensä

Oman pääoman oikaisut

Oikaistu oma pääoma yhteensä

VIERAS PÄÄOMA

- Pääomalainat
- Lainat rahoituslaitoksilta
- Takaisinlainat tev-laitoksilta
- Saadut ennakot
- Sisäiset velat
- Muut pitkäaikaiset velat

Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä

Laskennallinen verovelka

Pakolliset varaukset

Leasingvastuut

- Korolliset lyhytaikaiset velat
- Saadut ennakot
- Ostovelat
- Sisäiset ostovelat
- Muut sisäiset korolliset velat
- Muut sisäiset korottomat velat
- Muut korottomat lyhytaikaiset velat

Lyhytaikainen vieraspääoma yhteensä

Oikaistu vieras pääoma yhteensä

Vastattavaa yhteensä